

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și al Institutului European din România (www.ier.ro). Permisivitatea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and the European Institute of Romania (www.ier.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

Secția a treia

CAUZA AURELIA POPA ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

(Cererea nr. 1690/05)

Hotărâre

Strasbourg

26 ianuarie 2010

Definitivă

26/04/2010

Hotărârea devine definitivă în condițiile prevăzute la art. 44 § 2 din convenție. Aceasta poate suferi modificări de formă.

În cauza Aurelia Popa împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a treia), reunită într-o cameră compusă din: Josep Casadevall, *președinte*, Elisabet Fura, Corneliu Bîrsan, Boštjan M. Zupančič, Alvina Gyulumyan, Egbert Myjer, Luis López Guerra, *judecători*, și Santiago Quesada, *grefier de secție*,

după ce a deliberat în camera de consiliu la 5 ianuarie 2010,
pronunță prezenta hotărâre, adoptată la aceeași dată:

Procedura

1. La originea cauzei se află cererea nr. 1690/05 îndreptată împotriva României, prin care un resortisant al acestui stat, doamna Aurelia Popa („reclamanta”), a sesizat Curtea la 17 decembrie 2004 în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale („convenția”).

2. Guvernul român („Guvernul”) este reprezentat de agentul guvernamental, domnul Răzvan-Horațiu Radu, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

3. La 3 septembrie 2008, președintele Secției a treia a hotărât să comunice cererea Guvernului. În conformitate cu art. 29 § 3 din convenție, acesta a hotărât, de asemenea, că admisibilitatea și fondul cauzei vor fi examinate împreună.

În fapt

I. Circumstanțele cauzei

4. Reclamanta s-a născut în 1959 și locuiește în Făgăraș.

5. Printr-un contract de vânzare încheiat la 21 martie 2003, Autoritatea pentru Privatizare și Administrarea Participațiilor Statului (APAPS, anterior FPS) a vândut societății F., cu sediul principal în Statele Unite ale Americii, acțiuni ale societății N. cu capital majoritar de stat, unde reclamanta era angajată, reprezentând aproximativ 79 % din capitalul social al societății menționate. La o dată neprecizată în 2003, cu acordul APAPS, societatea F. a cedat poziția sa de dobânditor în contractul menționat anterior societății S.T., cu sediul principal în SUA. Modificarea menționată anterior în capitalul social al societății N. a fost consemnată în Registrul Comerțului în ianuarie 2004.

6. Ca urmare a unui program de restructurare aprobat de APAPS în iunie 2003, au fost concediați 500 de angajați ai societății N., inclusiv reclamanta.

7. La 9 februarie 2004, reclamanta a sesizat Tribunalul Brașov cu o acțiune împotriva societății N., acțiune prin care persoana în cauză reclama o plată compensatorie pentru concediere în valoare egală cu salariul pe 12 luni, conform contractului colectiv de muncă. Societatea N. a susținut în apărarea sa că se prevedea o derogare pentru cazul în care o societate cu capital majoritar de stat făcuse obiectul unui contract de vânzare încheiat de APAPS în vederea privatizării acesteia.

8. Prin hotărârea din 31 martie 2004, tribunalul a admis acțiunea reclamantei și a obligat societatea N. la plata, cu titlu de plată compensatorie pentru concediere, a unei sume totale de 73 969 200 lei românești (ROL), actualizată la data plății efective conform ratei dobânzii Băncii Naționale a României. În opinia tribunalului, contractul de vânzare din 21 martie 2003 fusese încheiat cu o condiție suspensivă și pârâta nu a demonstrat în nici un mod că respectiva condiție fusese aplicată pentru contractul intrat în vigoare, consecința fiind transferul dreptului de proprietate asupra acțiunilor deținute de APAPS și inaplicabilitatea obligației de plată compensatorie pentru concediere. Instanța a constatat totodată că societatea pârâtă încă făcea obiectul procedurii de administrare specială prevăzută de Legea nr. 137/2002 privind unele măsuri pentru accelerarea privatizării. Redactată la 28 aprilie 2004, hotărârea a rămas definitivă prin nerecurarea sa de către părți.

9. La 14 iunie 2004, reclamanta s-a adresat unui executor judecătoresc pentru executarea silită a hotărârii din 31 martie 2004. La cererea executorului judecătoresc, instanța competentă a autorizat la 17 iunie 2004 investirea cu formulă executorie a hotărârii menționate anterior; la 22 iunie 2004, banca C. a procedat la poprirea unei părți din suma datorată de societatea N. reclamantei, plata acestei sume neputând surveni decât ulterior unui termen de 15 zile (art. 458 C. proc. civ.).

10. Între timp, prin hotărârea din 11 iunie 2004, Tribunalul Brașov a admis cererea societății N. și a deschis în privința acesteia procedura prevăzută de Legea nr. 64/1995 privind procedura reorganizării și lichidării judiciare (Legea nr. 64/1995) și apoi a informat executorul judecătoresc în acest sens. În temeiul art. 35 din legea menționată anterior, administratorul desemnat de tribunal a solicitat la 23 septembrie 2004 executorului judecătoresc și băncii C. să suspende toate procedurile referitoare la bunurile societății N., inclusiv poprirea în cauză. Reclamanta și-a înscris creanța rezultată în urma hotărârii definitive din 31 martie 2004 în tabelul de creanțe, în cadrul procedurii prevăzute de Legea nr. 64/1995.

11. La vremea respectivă, procedura de lichidare judiciară a societății N. era încă pendinte, reclamanta reușind să recupereze până în prezent o sumă de 40 487 600 ROL din creanța datorată de societatea menționată anterior.

II. Dreptul și practica interne relevante

Dispoziții legale și alte decizii adoptate de autorități cu privire la societatea N.

12. La 3 februarie 2004, Monitorul Oficial a publicat un proiect de împărțire a societății N. în șapte societăți comerciale, incluzând societatea N. care păstra atât denumirea inițială, cât și „creanțele și datoriile fostei societăți N.”. Proiectul menționa contractul de vânzare din 21 martie 2003, în urma căruia societatea S.T. dobândise participația de circa 79 % a APAPS din capitalul societății.

13. În scrisoarea din 28 iunie 2004, adresată Guvernului de președintele AVAS (noua denumire a APAPS după 2004) cu privire la stadiul progresului privatizării societății N., se menționează că respectivul contract de privatizare din 21 martie 2003 fusese încheiat cu o condiție suspensivă cu societatea F. (și ulterior societatea S.T.), prevăzând mai multe obligații în sarcina dobânditorului (majorarea capitalului social, investiții în domeniul protecției mediului, conversia creanțelor societăților de stat furnizoare de utilități în acțiuni ale societății N. etc.). Ulterior plății prețului de achiziție, societatea S.T. a încheiat la 29 octombrie 2003 un acord cu APAPS pentru a transforma respectiva condiție suspensivă într-o condiție rezolutorie cu un termen prelungit succesiv până la 31 mai 2004. Președintele AVAS a informat Guvernul că la vremea respectivă procedura conversiei creanțelor menționate în acțiuni ale societății N., în vederea vânzării lor convenite între părți, era încă pendinte.

14. Într-un comunicat de presă din 31 octombrie 2005 referitor la situația societăților din grupul N., AVAS (anterior APAPS) a precizat că, ulterior transferului din 14 octombrie 2003 către societatea S.T. a dreptului de proprietate asupra acțiunilor deținute de APAPS după plata prețului acțiunilor respective, au apărut probleme între părți pe motiv că societatea S.T. nu a respectat unele dintre obligațiile sale contractuale, în special majorarea capitalului și investițiile în domeniul mediului. Prin urmare, la 15 februarie 2005 AVAS a avizat dobânditorul despre încetarea de drept a contractului de privatizare și de reînscriserea sa, în temeiul Legii nr. 137/2002, ca acționar al societăților rezultate în urma împărțirii societății N.

15. Mai multe hotărâri emise de autorități în cursul perioadei relevante menționează societatea N. ca societate făcând parte din portofoliul APAPS. Astfel, în Hotărârea Guvernului nr. 1249 din 24 octombrie 2003, publicată în Monitorul Oficial din 5 noiembrie 2003, societatea N. apărea în lista societăților comerciale din portofoliul APAPS care beneficiază de prevederile din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 8/2003 privind stimularea procesului de restructurare, reorganizare și privatizare a unor societăți cu capital majoritar de stat. Între altele, creanțele societăților de stat furnizoare de utilități către societățile debitoare, printre care societatea N., se convergeau în acțiuni. În Hotărârea nr. 1945 din 10 noiembrie 2004, societatea N. a fost înlocuită în lista sus-menționată, după ce probabil fusese retrasă la o dată anterioară neprecizată. Prin Ordinul nr. 4450 din 23 februarie 2005, AVAS a deschis procedura de „administrare specială” și de supraveghere financiară, prevăzute de Legea nr. 137/2002, pentru „accelerarea procesului de privatizare a societății N.”. Ordinul a fost abrogat la 9 martie 2005, AVAS constatând că societatea făcea obiectul unei proceduri de reorganizare și lichidare judiciară.

În drept

I. Cu privire la pretinsa încălcare a art. 6 § 1 din Convenție și a art. 1 din Protocolul nr. 1

16. Reclamanta consideră că neexecutarea, de către autoritățile naționale, a hotărârii definitive din 31 martie 2004 a adus atingere dreptului său de acces la o instanță și dreptului său la respectarea bunurilor sale. Aceasta invocă în fond art. 6 § 1 din convenție și art. 1 din Protocolul nr. 1, redactate astfel în părțile relevante pentru cazul de față:

Art. 6 § 1

„Orice persoană are dreptul la judecarea [...] cauzei sale, de către o instanță [...], care va hotărî [...] asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil [...]”

Art. 1 din Protocolul nr. 1

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare reglementării folosirii bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor.”

17. Guvernul contestă acest argument.

A. Cu privire la admisibilitate

18. Curtea constată că această cerere nu este în mod vădit nefondată în sensul art. 35 § 3 din convenție. De asemenea, Curtea constată că aceasta nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate. Prin urmare este necesar să fie declarată admisibilă.

B. Cu privire la fond

19. Reclamanta reiterează argumentele sale, considerând în fond că autoritățile sunt răspunzătoare pentru neexecutarea hotărârii definitive care obliga societatea N. la plăți compensatorii pentru concediere.

20. În baza informațiilor oferite de AVAS și a unui extras din Registrul Comerțului (*supra*, pct. 5), Guvernul susține că la data pronunțării hotărârii definitive în litigiu acționarul majoritar al societății N. era societatea de drept privat S.T., astfel încât prezenta cauză privește executarea unei hotărâri împotriva unui debitor privat, societatea debitoare neaflându-se sub răspunderea statului. Considerând că, din acest motiv, prezenta cauză ar fi diferită de cauza *Moldoveanu* (nr. 13386/02, 29 iulie 2008), Guvernul susține că autoritățile și-au îndeplinit obligațiile pozitive punând la dispoziția reclamantei un sistem judiciar efectiv (executorul judecătoresc și apoi procedura de lichidare judiciară) pentru executarea hotărârii în cauză. Guvernul adaugă că persoana interesată a obținut totuși, până la această dată, plata unei părți din creanța sa.

21. Curtea consideră că trebuie examinat în primul rând argumentul principal al Guvernului, care susține că în prezenta speță este vorba despre executarea unei hotărâri pronunțate împotriva unei persoane private. Aceasta observă că, deși s-ar putea reține mai

multe elemente în acest sens, în special extrasul din Registrul Comerțului care, în 2004, menționa societatea S.T. ca acționar majoritar al societății N. după vânzarea de către APAPS a pachetului majoritar de acțiuni al societății respective, se impune totuși o analiză profundă pentru a soluționa problema regimului juridic al societății N. în perioada relevantă.

22. Curtea observă în special că, în procedura finalizată prin hotărârea definitivă din 31 martie 2004, deși se ține seama de contractul de vânzare din 21 martie 2003, instanța a constatat lipsa de dovezi privind îndeplinirea condiției suspensive din contractul respectiv și, în consecință, privind transferul efectiv al dreptului de proprietate asupra pachetului majoritar de acțiuni între APAPS, reprezentanta autorităților, și societatea S.T. Concluzia din hotărâre se bazează de altfel pe mai multe elemente, în special scrisoarea din 28 iunie 2004 adresată Guvernului de președintele AVAS cu privire la stadiul progresului privatizării societății N. (*supra*, pct. 13). În plus, Curtea evidențiază că, ulterior contractului de vânzare din 21 martie 2003 pe care se întemeiază Guvernul, mai multe decizii ale autorităților, adoptate anterior și ulterior hotărârii definitive în litigiu, denotă că societatea N. se afla încă în portofoliul APAPS, chiar și anterior rezilierii contractului de vânzare sus-menționat în februarie 2005 (*supra*, pct. 14 și 15).

23. Competența Curții nu este de a soluționa problema raporturilor dintre autorități și societatea S.T. în procesul de privatizare a societății N., ci doar de a examina, în lumina elementelor de care dispune – în special a hotărârii definitive din 31 martie 2004 – și în vederea prezentei cauze, dacă executarea hotărârii menționate privea în fond raporturi între persoane private sau, din contră, aparținea răspunderii directe a autorităților, în sensul jurisprudenței Curții. Având în vedere considerentele precedente, Curtea nu poate să accepte argumentul Guvernului și să nu țină seama de concluzia la care au ajuns autoritățile, inclusiv în hotărârea a cărei neexecutare face obiectul prezentei cereri. Deși constată că societatea N. era, la vremea faptelor, o persoană juridică diferită și că aceasta făcea obiectul unei proceduri de privatizare în desfășurare, Curtea consideră că Guvernul nu a demonstrat că aceasta beneficia de o independență instituțională și operațională suficientă față de autorități pentru ca statul să poată fi exonerat, potrivit convenției, de răspunderea sa pentru acțiunile și omisiunile sale (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Moldoveanu*, citată anterior, pct. 34; *Cooperativa Agricolă Slobozia-Hanesei împotriva Moldovei*, nr. 39745/02, pct. 19, 3 aprilie 2007, *Grigoriev și Kakaurova împotriva Rusiei*, nr. 13820/04, pct. 35, 12 aprilie 2007 și *Vostokmash Avanta împotriva Ucrainei*, nr. 8878/03, pct. 23, 20 septembrie 2007; *a contrario*, *Samoylenko și Polonska împotriva Ucrainei*, nr. 6566/05, pct. 25, 18 decembrie 2008, în care societatea debitoare fusese deja privatizată la momentul pronunțării hotărârii de executat). În plus, ca și în cauza *Moldoveanu*, citată anterior, Curtea consideră că se menține valabilitatea concluziei de mai sus și în ceea ce privește perioada ulterioară pronunțării hotărârii definitive în cauză, în cursul căreia s-a deschis o procedură de reorganizare și lichidare judiciară împotriva societății N., procedură care este încă pendinte la această dată.

24. Curtea reamintește că a hotărât deja că, presupunând că derularea unei proceduri de faliment pendinte ar putea justifica o oarecare întârziere în plata unei creanțe, o astfel de procedură aplicată unei societăți față de care statul era responsabil nu ar putea justifica, potrivit Convenției, neefectuarea de către autorități a plății unei creanțe decurgând dintr-o hotărâre definitivă. În acest sens, trebuie reiterat faptul că autoritățile nu pot pretexta lipsa de resurse pentru neplata unei datorii întemeiate pe hotărâre judecătorească (*Moldoveanu*, citată anterior, pct. 35; *Grigoriev și Kakaurova*, citată anterior, pct. 16 și 37, *Shlepkin împotriva Rusiei*, nr. 3046/03, pct. 25, 1 februarie 2007 și, *mutatis mutandis*, *Kletsova împotriva Rusiei*, nr. 24842/04, pct. 30, 12 aprilie 2007 și *Bourdov împotriva Rusiei*, nr. 59498/00, pct. 35, CEDO 2002-III). Ca și în cauza *Moldoveanu*, citată anterior, Curtea constată că reclamanta se află în prezent de peste cinci ani în imposibilitatea de a obține executarea hotărârii definitive

din 31 martie 2004 și plata integrală a sumei acordate în hotărârea respectivă cu titlu de plată compensatorie pentru concediere, precum și că argumentele Guvernului nu pot constitui o justificare valabilă în această privință.

25. Aceste elemente îi sunt suficiente Curții pentru a constata că neexecutarea hotărârii definitive în cauză a privat-o pe reclamantă de efectul util al dreptului de acces la o instanță și a adus atingere dreptului său la respectarea bunurilor sale. Prin urmare, au fost încălcate art. 6 § 1 din convenție și art. 1 din Protocolul nr. 1.

II. Cu privire la aplicarea art. 41 din convenție

26. În conformitate cu art. 41 din convenție,

„Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

A. Prejudiciu

27. Reclamanta solicită 1 500 de euro (EUR) cu titlu de prejudiciu material și pentru cheltuielile de judecată, această sumă reprezentând în fond suma neplătită din creanța rezultată în urma hotărârii definitive din 31 martie 2004, actualizată pentru perioada 2005-2009. Aceasta mai solicită 3 000 EUR cu titlu de prejudiciu moral suferit.

28. Guvernul reiterează argumentele sale, considerând că nu are sarcina de a executa obligațiile pronunțate împotriva unor persoane private, și consideră că se impune respingerea cererii reclamantei cu privire la prejudiciul material. Cât despre pretinsul prejudiciu moral, Guvernul consideră că o eventuală hotărâre de condamnare ar putea constitui o reparație suficientă în acest sens. În subsidiar, Guvernul face trimitere la sumele acordate în alte cazuri de neexecutare a unei hotărâri definitive.

29. Curtea reamintește că o hotărâre de constatare a unei încălcări presupune pentru statul pârât obligația juridică, în temeiul convenției, de a pune capăt încălcării și de a-i elimina efectele astfel încât să restabilească pe cât posibil situația anterioară acestei încălcări [*Metaxas împotriva Greciei*, nr. 8415/02, pct. 35, 27 mai 2004, și *Iatridis împotriva Greciei* (reparație echitabilă) (MC), nr. 31107/96, pct. 32, CEDO 2000-XI]. Curtea reiterează constatarea unei încălcări a art. 6 § 1 din convenție și a art. 1 din Protocolul nr. 1 din cauza imposibilității reclamantei de a obține executarea hotărârii definitive din 31 martie 2004 și plata compensatorie pentru concediere. Prin urmare, este necesar să se respingă argumentele Guvernului și să se concluzioneze că reclamanta a suferit atât un prejudiciu material ca urmare a privării sale, timp de mai mulți ani, de cel puțin o parte din suma acordată prin hotărârea citată anterior, cât și un prejudiciu moral ca urmare a frustrării provocate de neplata sumei.

30. Având în vedere toate elementele aflate în posesia sa și pronunțându-se în echitate, în conformitate cu art. 41 din convenție, Curtea acordă reclamantei suma de 4 500 EUR pentru toate prejudiciile.

B. Cheltuieli de judecată

31. Fără să prezinte documente justificative în termenele stabilite, reclamanta solicită o sumă nedeterminată, pe care o include de altfel în cererea sa pentru prejudiciu material (*supra*, pct. 27), pentru cheltuielile efectuate în cadrul procedurii interne de executare precum și în fața Curții.

32. Guvernul consideră că se impune respingerea unei cereri neînsoțite de documente justificative, conform practicii Curții.

33. Conform jurisprudenței Curții, un reclamant nu poate obține rambursarea cheltuielilor sale de judecată decât în măsura în care se stabilește caracterul real, necesar și rezonabil al acestora. În speță, ținând seama de elementele de care dispune și de criteriile menționate anterior, Curtea respinge cererea reclamantei în acest sens.

C. Dobânzi moratorii

34. Curtea consideră necesar ca rata dobânzilor moratorii să se întemeieze pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, majorată cu trei puncte procentuale.

Pentru aceste motive, Curtea, în unanimitate,

1. *Declară* cererea admisibilă;
2. *Hotărăște* că au fost încălcate art. 6 § 1 din convenție și art. 1 din Protocolul nr. 1;
3. *Hotărăște*
 - a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantei, în termen de trei luni de la data rămânerii definitive a hotărârii, în conformitate cu art. 44 § 2 din convenție, pentru toate prejudiciile, suma de 4 500 EUR (patru mii cinci sute de euro), care trebuie convertită în moneda statului pârât la rata de schimb aplicabilă la data plății, plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit;
 - b) că, de la expirarea termenului menționat și până la efectuarea plății, această sumă trebuie majorată cu o dobândă simplă, la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu trei puncte procentuale;
4. *Respinge* cererea de acordare a unei reparații echitabile pentru celelalte capete de cerere.

Redactată în limba franceză, apoi comunicată în scris, la 26 ianuarie 2010, în temeiul art. 77 § 2 și 3 din regulament.

Santiago Quesada
Grefier

Josep Casadevall
Președinte